

7. PLESNI RITMOVI I OPIS PLESOVA

Odabrani zapisi pokazuju jednu od mnogo varijanti jednog plesa. Svako selo ili regija ima svoje specifičnosti pa su obrađeni primjeri samo odabrani uzorci.

7.1. OPIS PLESOVA PANONSKE PLESNE ZONE

7.1.1. KOLO - SLAVONSKI DRMEŠ

To je mješovito kolo a pleše se u zatvorenoj formaciji. Držanje u kolu je križno sprijeda ili straga s tim da je desna ruka preko lijeve. Kolo se sastoji iz tri dijela. Prvi dio – drmeš – pleše se uz instrumentalnu pratnju, drugi – šetnja – uz pjevanje dvostihova, a treći – šaranje – uz uzvikivanje poskočica i instrumentalnu pratnju. Kolo se pleše uz pratnju dvojnica, gajda, gusala (violina) i tambure samice.

[slika – kolo – slavonski drmes.jpg]

Slika 23.

A. DIO – DRMEŠ

2/4 36 taktova

I. TAKT

- = lijevom nogom korak ulijevo uz mali počučanj koji traje kratko i odmah se podiže na prednji dio stopala
- = desnu nogu privući do lijeve i petama obiju nogu udariti trenutno o pod, koljena ispružena, noge zategnute
- = petama lijeve i desne noge istovremeno udariti trenutno o pod i odmah se podići na prednji dio stopala, koljena su ispružena, noge zategnute

II. TAKT

 = petama lijeve i desne noge istovremeno udariti trenutno o pod uz počučanj i podići se na prednji dio stopala

 = odnožiti lijevom do laganog raskoračnog stava i petama obiju nogu istovremeno trenutno udariti o pod i odmah se podići na prednji dio stopala

 = petama lijeve i desne noge istovremeno udariti trenutno o pod i odmah se podići na prednji dio stopala

III. TAKT i svi neparni taktovi do 36. takta = I. TAKT

IV. TAKT i svi parni taktovi do 36. takta = II. TAKT

B. DIO – ŠETNJA

I. TAKT

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = desnom nogom korak ulijevo ispred lijeve

II. TAKT

 = lijevom korak ulijevo

 = desnom korak ulijevo iza lijeve

III. i V. TAKT = I. TAKT

IV. TAKT = II. TAKT

VI. TAKT

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = desnom nogom korak ulijevo iza lijeve, lijevom lagano prednožiti.

C. DIO – ŠARANJE

I. TAKT

 = lijevom nogom korak naprijed s udarcem i počučnjem i odmah se odraziti od poda – koljena opružena

 = doskočiti na desnu nogu potpuno opruženog koljena

 = prenijeti težinu tijela na lijevu nogu – koljeno sasvim opruženo.

II. TAKT

 = desnom nogom korak naprijed s udarcem i počučnjem i odmah se odraziti od poda – koljena opružena

 = doskočiti na lijevu nogu potpuno opruženog koljena

 = prenijeti težinu tijela na desnu nogu – koljeno sasvim opruženo.

III. TAKT = I.

IV. TAKT = II.

V. TAKT = I. ali koraknemo lijevom nogom unazad.

VI. TAKT = II. unazad

VII. TAKT = I. unazad

VIII. TAKT = II. unazad.

KOLO – SLAVONSKI DRMEŠ²³

[note – kolo – slavonski drmes.jpg]

Hej, šta je lijepo naše kolo malo,
Da je veće, ne bi ni valjalo,
Hej, da je veće, ne bi ni valjalo.

Hej, svaka cura voli tamburaša,
a berdaša i cura i snaša,
Hej, a berdaša i cura i snaša

POSKOČICE: Igrala bi kozica koja ima roge,
Kako ne bi djevojčica koja ima noge.
Hop' sa sasa ne bojim se pasa,
I sinoć su lajali al' me nisu ujeli.

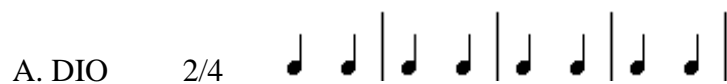
²³ Ećimović – Žganjer 1979: str. 18

7.1.2. HAJD' NALEVO (SLAVONIJA)

Zatvoreno mješovito kolo u kojem se plesači drže križno sprijeda. Uz plesanje se pjeva i pocikuje. Ples se nekada plesao uz pratnju dvojnica, tambure samice, gajdi ili gusala, a danas se pleše uz pratnju tamburaškog orkestra.

[slika – kolo – slavonski drmes.jpg]

Slika 24.

I. TAKT

♩ = korak lijevom ulijevo

♩ = korak desnom ulijevo do lijeve

II, III. = I.

IV. TAKT

♩ = korak lijevom ulijevo

♩ = primaknuti desnu do lijeve, ali bez prijenosa težine tijela

I. TAKT

♩ = korak desnom udesno

♩ = korak lijevom udesno do desne

II, III. = I.

IV. TAKT

 = korak desnom udesno

 = primaknuti lijevu do desne, ali bez prijenosa težine tijela

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak lijevom naprijed s udarcem i počučnjem, odmah se odraziti od poda
- koljena opružena

 = dočekati se na desnu potpuno opruženu

 = sasvim mali korak lijevom – koljeno sasvim opruženo

II. TAKT

 = korak desnom naprijed s udarcem i počučnjem i odmah se odraziti od poda
- koljena opružena

 = dočekati se na lijevu potpuno opruženog koljena

 = sasvim mali korak desnom, koljeno opruženo

III. = I.

IV. = II.

D. DIO = C. DIO sve unazad

Varijanta C. i D. može se plesati umjesto četiri trokoraka prema centru kola i četiri trokoraka natraške i na sljedeći način: jedan trokorak koso lijevo, drugi udesno treći koso lijevo nazad i četvrti udesno.

HAJD' NALEVO²⁴

[note – hajd na levo.jpg]

²⁴ Ećimović – Žganjer, 1979: str. 16

7.1.3. KALENDARA (SLAVONIJA)

Zatvoreno mješovito kolo u kojem se plesači drže križno sprijeda ispred pojasa susjednog plesača. Pleše se uz pratnju tambura i uz pjevanje.

[slika – kalendara.jpg]

Slika 25.

I. TAKT

 = korak i udarac lijevom najprije prstima a zatim petom, ali odmah nakon udarca peta se ponovno odigne od poda, desnom prednožno koso lijevo

 = petom lijeve noge ponovno trenutno udariti o pod i opet je odignuti u zrak, desna ostaje prednožno koso lijevo

II. TAKT = I. počev desnom nogom

III. = I.

IV. TAKT

 = korak i udarac desnom naprijed
(tehnički se izvodi kao i prethodnim taktovima lijeva zanožno pogrčena)

 = kao i prije, a lijeva ostaje zanožno pogrčena

V. i VII. = I.

VI. = II.

VIII. = IV.

7.1.4. PRESJEKAČA (PODRAVSKA SLATINA)

Otvoreno mješovito kolo²⁶. Naizmjenice su poredani muškarci i žene, ali je uvijek muškarac na početku i na kraju kola. Muškarci se drže za ruke dolje ispred pojasa žene, a žene pak stavljaju ruke na ramena muškaraca.

[slika – presjekaca.jpg]

Ples plesačica i plesača se razlikuje, ali u vertikalnoj slici plesa ostaju jednaki. Ovo staro slavonsko kolo pleše se uz sviranje tambure samice.

Slika 26.

Ples plesačica

A. DIO 2/4

I. TAKT

♩ = lijevom korak ulijevo, mali počučanj i odmah predizanje na prednji dio stopala, istovremeno desnom prinožiti

♪ = sunožno udariti petama o pod, koljena opružena

♫ = sunožno udariti petama o pod, koljena opružena, ali se težina tijela prenese na desnu nogu

II, III, IV, V, VI, VII, VIII. = I.

B. DIO 2/4

Musical notation for the second part of the dance, consisting of four measures of quarter notes. Each measure contains a single quarter note, with a vertical bar line at the end of each measure.

²⁶ Ples se zove “presjekaca” po tome što na jednom mjestu “presijeca ritam” – akcent se pomakne na nenaglašeno mjesto (Ivančan, 1956: 80).

I. TAKT

 = počučanj na obje noge

 = počučanj na obje noge

II. = I.

III. TAKT

 = počučanj na obje noge i odmah se podići na prednji dio stopala

 = sunožno udariti petama o pod i odmah se podići na prednji dio stopala
– koljena opružena

 = sunožno udariti petama o pod i odmah se podići na prednji dio stopala
– koljena opružena

IV. = III.

V, VI. = I

VII, VIII. = III.

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = lagan počučanj na obje noge na mjestu

 = naglašeni počučanj na mjestu i odmah potom dižemo težinu tijela,
podići se na prednji dio stopala

II. TAKT

 = udariti petama o pod i podići ih u zrak, koljena su ispružena

 = udariti petama o pod i podići ih u zrak, koljena su ispružena

 = lagan počučanj - sunožno

III. TAKT

♩ = jači naglašeni počučanj na obje noge a potom se naglo dići na prednji dio stopala

♪ = udariti petama o pod i podići ih, koljena su ispružena

♪ = udariti petama o pod a potom ih podići – koljena ispružena

IV. = III. samo što prva četvrtina nije tako naglašena

V. = I.

VI. = II.

VII. = III.

VIII. = IV.

Ples plesača

A. DIO 2/4

I. TAKT

♪ = lijevom ulijevo za pola stopala, istovremeno desnu zanožiti pogrčeno

♪ = petom desne noge udariti snažno o pod pokraj lijeve (kao da smo šutnuli loptu), istovremeno lijevu podići na prednji dio stopala

♪ = oštrim udarcem pete o pod spustiti cijelo stopalo

♪ = spustiti desnu kraj lijeve i prenijeti na nju težinu, istovremeno lijevu dignemo u zrak

Ovu frazu od četiri osminke u realizaciji nazivamo “podbijanje”.

II, III, IV, V, VI, VII, VIII. = I., dakle ukupno osam podbijanja

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = mekan počučanj na lijevoj a desnom zanožiti pogrčeno (90°)

 = mekan počučanj na desnoj a lijevom zanožiti pogrčeno (90°)

II. TAKT = I.

III. = jedno podbijanje na četiri osminke (opisano u A. dijelu)

IV. = III.

V. = I.

VI. = II.

VII. = III.

VIII. = IV.

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom mali korak naprijed

 = snažan naskok naprijed raznožno desna za pola stopala ispred lijeve

II. TAKT

 = lijevom korak nazad

 = desnom korak nazad

 = lijevom korak nazad, a desna lagano prednožno pogrčena

III. TAKT

 = objema nogama skočiti snažno naprijed (udarac o pod)
desna za pola stopala ispred lijeve

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

IV. = četiri osmine – jedno “podbijanje” (opisana fraza u dijelu A.)

V. = I.

VI. = II.

VII. = III.

VIII. = IV.

PRESJEKAČA²⁷

[note – presjekaca.jpg]

²⁷ Ećimović – Žganjer 1979: str. 17

7.1.5. KOZATUŠ (MOSLAVINA)

To je ples koji se pleše u četvorkama ili u parovima držeći se za dolje ispružene ruke. Četvorke se ponekad udruže formirajući jedno veliko kolo. Danas se ples izvodi uz pratnju dvojnica, dok se nekada plesalo uz dude. Redoslijed figura ne mora biti uvijek kao što će biti ovdje prezentirano već se figure mogu različito kombinirati.

[slika – kozatus.jpg]

Slika 27.

A. DIO 2/4 ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = odrazom doći u raskorak lijevom straga, desnom naprijed

♩ = raskorak – lijevom naprijed, desnom straga

II, III, IV. = I.

B. DIO 2/4 ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = iz raskoraka odraz i udarit stopalima u zraku

♩ = ponovno iz raskoraka odraz i udarac

II, III, IV, V. = I.

KOZATUŠ²⁸

[note – kozatus.jpg]

²⁸ Smoljanović, E. (1951): a preneseno iz rukopisne zbirke B. Šegovića sa I. seminara folklor.

7.1.6. RANČE (BARANJA)

Parovni je ples. Parovi su raspoređeni po krugu oko svirača-gajdaša. Plesač hvata plesačicu objema rukama oko pojasa, a ona njemu stavi ruke na ramena. Svi plesači plešu jednako. Smjer kretanja plesača je suprotan od hoda kazaljke na satu s tim da plesač vodi plesačicu tako da je sad okrenut licem, a sad leđima u plesnom smjeru ili se pak plesači vrte oko svoje osi u jednu i u drugu stranu.

[slika – rance.jpg]

Slika 28.

I. TAKT

 = lijevom korak – potpuno opruženim koljenom – oštro

 = desnom korak – potpuno opruženim koljenom – oštro

 = nenaglašeni korak lijevom, počučnjem

dvije osmine i jedna četvrtina je trokorak uz intenzivne vertikalne titraje

II, III, IV, V, VI. = I.

VII. TAKT

 = čučanj na obje noge križno lijeva preko desne

 = plesači ostaju u prethodnom položaju u trajanju četvrtinske pauze

7.1.7. ČIRO

Zatvoreno mješovito kolo. Držanje plesača je križno sprijeda. Pleše se uz glazbenu pratnju tamburaša ali i uz pjesmu koja je humorističnog sadržaja. U kolu djevojke i pocikuju. Ovaj se ples spominje i pod imenom “Čaj Čiro”.

[slika – cirino kolo.jpg]

Slika 29.

I. TAKT

 = mali korak lijevom ulijevo, lagani počučanj, i odmah se odraziti u zrak jakim akcentom

 = dočekati se na obje – koljena ispružena i odmah se ponovno odbiti

 = dočekati se na desnu sasvim opruženu

II. TAKT

 = lijevom mali korak s laganim počučnjem ulijevo i odmah se odraziti u zrak jakim akcentom

 = udarac petama o pod i odmah se podići na prednji dio stopala – koljena opružena

 = udarac petama u pod – koljena opružena i odmah se podići na prednji dio stopala

B. DIO = A. DIO počevši desnom u desno

C. DIO = A. DIO

D. DIO = B. DIO

E. DIO $2/4$

I. TAKT

 = lijevom korak ulijevo s laganim počučnjem i odmah odrazom, podići petu – dići se na prednji dio stopala

 = privući desnu do lijeve i na nju prenijeti težinu tijela (lijevu malo podići)

 = prijenos težine tijela na prednji dio stopala lijeve noge (desnu malo podići)

Četvrtina i dvije osmine su u stvari trokoraci.

II. TAKT = I

III. = I. počev drugom nogom

IV. TAKT

 = počučanj na desnoj i odmah se podići, lijeva savijena prema natrag

 = ponovno počučanj na istoj desnoj nozi kao na prethodnoj četvrtini, odmah se podići na prednji dio stopala, lijeva savijena nazad.

ĆIRO³⁰

[note – cirino kolo.jpg]

³⁰ Ećimović – Žganjer, 1979: 13

7.1.8. TRNINICA (HRVATSKO PRIGORJE)

Zatvoreno mješovito kolo³¹. Držanje za ruke dolje, ali postoji i varijanta u kojoj muškarac hvata plesačicu objema rukama oko pasa, a ona njemu stavi ruke na ramena. Prvi dio plesa je šetnja u desnu i lijevu stranu dok se u drugom dijelu plesa izvode trokoraci prema centru kruga i unazad i upravo tada se može koristiti varijanta parovnog plesanja.

[slika – trninica.jpg]

Slika 30.

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak udesno, tijelo je okrenuto poludesno

 = lijevom nogom korak udesno

II. i III. = I.

IV. TAKT

 = desnom nogom korak u pravcu kretanja (desno)

 = prinožiti lijevu desnoj istovremeno okret za 180° ulijevo ali bez prijenosa težine tijela

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom korak ulijevo

³¹ Ples koji je na granici alpske i panonske etnografske plesne zone. Čak ga neki autori stavljaju u alpsku plesnu zonu.

♩ = desnom nogom korak ulijevo

II. i III. = I.

IV. TAKT

♩ = korak lijevom ulijevo

♩ = privući desnu lijevoj, bez prijenosa težine tijela uz istovremeni okret za 90° udesno

C. DIO 3/4

I. TAKT

♩ = odrazom lijeve doskok na desnu potpuno opruženog koljena

♩ = sasvim mali korak lijevom potuno opruženog koljena

♩ = korak desnom naprijed s počunjem i odmah se odraziti od poda

II. = I. počev lijevom nogom

III. = I.

IV. = II.

D. DIO = C. DIO – kretanjem unazad

VARIJANTA C. i D. dijela parovi plešu iste trokorake prema centru kruga i nazad i to tako da je žena leđima prema centru kruga a muškarac licem.

TRNINICA³²

[note – trninica.jpg]

³² Smoljanović, E. 1951: preneseno iz rukopisne zbirke B. Šegovića s I. seminara folklor.

7.1.9. JABUČICE (BARANJA)

Pleše se u trojkama, jedan muškarac i dvije žene. Muškarac raširi ruke iza leđa plesačica i svojom desnom rukom drži desnu ruku plesačice koja mu je s desne strane, dok lijevom rukom drži lijevu ruku plesačice koja mu je s lijeve strane u visini struka. Slobodnu ruku plesačice stavljaju na rame muškarca.

[slika – jabucice.jpg]

Pleše se uz gajde, a u novije vrijeme u tambure.

Slika 31.

A. DIO 4/4

I. TAKT

 = lijevom nogom naskok naprijed

 = desnom nogom naskok naprijed

 = lijevom nogom korak u mjestu koljena opružena

 = desnom nogom korak u mjestu koljena opružena

 = lijevom korak u mjestu koljena opružena

Na treću i četvrtu dobu u ovom taktu izvodi se trokorak uz vertikalne titraje.

B. DIO 4/4

I. TAKT

 = desnom nogom naskok nazad

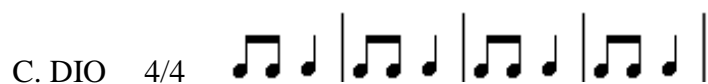
♩ = lijevom nogom naskok nazad

♪ = desnom nogom korak u mjestu, koljena opružena

♩ = lijevom nogom korak u mjestu, koljena opružena

♪ = desnom korak u mjestu, koljena opružena

Na treću i četvrtu dobu u ovom taktu izvodi se trokorak uz vertikalne titraje.

Plesači puštaju ruke uz tijelo te se u trokoracima okreću za 360° oko svoje osi suprotno od hoda kazaljke na satu. Na svaki trokorak okrenu se za 90°. Prvi trokorak počinju lijevom nogom. Trokoraci se izvode uz vertikalne titraje.

JABUČICE³³

[note – jabucice.jpg]

³³ Ećimović – Žganjer 1979: 18

7.1.10. NEBESKO (SLAVONIJA)

Zatvoreno mješovito kolo. Držanje je za dolje ispružene ruke, a u drugom dijelu ruke su u predručenju pogrčene. Prvi dio plesa pleše se oštro s izraženim vertikalnim titrajima. U drugom dijelu plesa skače se uvis pa se pretpostavlja da je tako i došlo do imena nebesko. Ovaj se ples pleše uz pratnju tamburaškog orkestra. Ples Nebesko odudara od stila plesanja ostalih slavonskih kola.

[slika – nebesko.jpg]

Slika 32.

I. TAKT

 = korak lijevom ulijevo

 = dokorak desnom do lijeve

II. i III. = I.

IV. TAKT

 = korak lijevom ulijevo

 = primaknuti desnu do lijeve bez prijenosa težine

I. TAKT

 = korak desnom udesno

♩ = dokorak lijevom do desne

II. i III. = I.

IV. TAKT

♩ = korak desnom udesno

♩ = primaknuti lijevu do desne bez prijenosa težine

A i B dio plesa pleše se čvrsto uz titraje

C. DIO 2/4 ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = raskorak lijeva naprijed, desna nazad

♩ = noge zadrže isti položaj uz titraj

II. TAKT

♩ = raskorak desna naprijed, lijeva nazad

♩ = noge zadrže isti položaj uz titraj

III. = I.

IV. = II.

D. DIO 2/4 ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = raskorak, lijeva naprijed, desna nazad

♩ = raskorak, desna naprijed, lijeva nazad

II. TAKT

♩ = raskorak, lijeva naprijed, desna nazad

♩ = raskorak, desna naprijed, lijeva nazad

III. = I.

IV. = II.

V. TAKT

♩ = doskočiti sunožno

♩ = izdržaj

NEBESKO³⁴

[note – nebesko.jpg]

³⁴ Ivančan, I. 1956: 76

7.1.11. ŽITA (SLAVONIJA)

Jedno je od najmlađih zapisanih plesova panonske plesne zone. To je otvoreno kolo a plešu ga samo djevojke. Držanje u kolu je križno sprijeda. Ovo se kolo plesalo uz pratnju dvojnica, tambure samice, gajdi, gusala, a danas najviše uz pratnju tamburaškog orkestra. Uz to kolo se i pjeva, a dok nema pjesme pocikuje.

[slika – zita.jpg]

Slika 33.

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom mali korak ulijevo

 = desnom mali korak ulijevo do lijeve

 = lijevom mali korak ulijevo

 = desnom mali korak ulijevo do lijeve

II. TAKT

 = lijevom mali korak ulijevo

 = desnom mali korak ulijevo do lijeve

 = lijevom korak ulijevo, desnu nogu privući do lijeve bez prijenosa težine

B. DIO = A. DIO u drugu stranu počev drugom nogom

Varijanta A. i B. plešu se na punom stopalu.

I. TAKT

 = petom lijeve noge udariti o pod i istovremeno prstima desne dotaći pod naprijed ispred lijeve

 = izdržaj

II. TAKT

 = privući desnu do lijeve i objema petama udariti o pod

 = objema petama udariti o pod

III. = I.

IV. = II.

ŽITA³⁵

[note – žita.jpg]

³⁵ Ivančan, I. 1956: 54

7.1.12. SLAVUJ VIČE (BILOGORA)

Zatvoreno mješovito kolo. Držanje je za dolje ispružene ruke. Pleše se uz pjevanje, a ples se izvodi sve dotle dok se ne otpjeva i posljednja kitica. Katkada se ovo kolo izvodi i uz instrumentalnu pratnju, ali se tada ne pjeva stalno nego na svako drugo ponavljanje dijelova A i B.

[slika – slavuj vice.jpg]

Slika 34.

I. TAKT

 = lijevom otkorak ulijevo

 = dokorak desnom do lijeve

II. i III. = I.

IV. TAKT

 = lijevom otkorak ulijevo

 = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine

V. - VIII. = I.- IV. počev drugom nogom

I. TAKT

 = zamah rukama naprijed

 = pauza

II. TAKT

 = zamah rukama nazad

♩ = pauza

III. = I.

IV. = II.

C. DIO 2/4 ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = udarac lijevom nogom o pod i pljesak rukama

♩ = pauza

II. = I.

III. TAKT

♩ = udarac nogom o pod i pljesak

♩ = udarac nogom o pod i pljesak

IV. TAKT

♩ = udarac lijevom nogom o pod i pljesak

♩ = pauza.

SLAVUJ VIČE³⁶

[note – slavuj vice.jpg]

Il na vodu
ili u livadu!
Sijeno, slama,
Tata, mama,
Zob,
zob,
Sijeno, slama, zob.

Na livadi
puno vode ladne.
Sijeno, slama,
Tata, mama,
Zob,
zob,
Sijeno, slama, zob.

³⁶ Ećimović – Žganjer, 1979: 12

[kolor fotografija – skenirati Abel!!!]

Slika 35. Plesač i plesačice u splitskoj starinskoj svečanoj nošnji.

7. 2. OPIS PLESOVA JADRANSKE PLESNE ZONE

7.2.1. ČETIRI PASA (KORČULA)

Parovni je ples. Parovi su raspoređeni u krugu ili pak u redovima. U prvom dijelu plesa plesači su licem okrenuti jedan prema drugom. Muškarac desnom rukom drži ženu oko struka, dok lijevom rukom hvata ženinu desnu ruku i prislanja je uz svoj lijevi bok. Žena desnu ruku prislanja punim dlanom na prsa muškarca (kao da ga odguruje). U ostalim dijelovima plesa parovi se drže križno sprijeda.

[slika – cetiri pasa.jpg]

Glazbena pratnja za plesove nekada je bio mijeh, harmonika “plonerica”, tambura, a u novije vrijeme mandolinski sastav.

Slika 36.

Opis koraka žene

I. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevom nogom dokorak do desne

II. i III. = I.

IV. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevu nogu privući do desne bez prijenosa težine

V. - VIII. = I. - IV. u drugu (lijevu stranu) počev lijevom nogom

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevom nogom dokorak do desne

II. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevu privući do desne bez prijenosa težine tijela

III., IV. = I., II. u drugu (lijevu stranu) počev lijevom nogom

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom nogom zakoračiti nazad, započinje vrtnja uz vertikalne titraje

 = vertikalni titraj na obje

 = težina na lijevoj, lagano podići desnu

II. TAKT

 = desnom zakoračiti, vertikalni titraj

 = vertikalni titraj na obje

 = težina na desnoj, lagano podići lijevu

III. = I.

IV. = II.

D. DIO 2/4

Plesači se sada drže križno sprijeda desnom za desnu, lijevom za lijevu. Plesačica se kreće uokrug oko partnera – plesača.

I. TAKT

 = desnom naprijed

 = lijevom naprijed

II., III. = I.

IV. TAKT

 = desnom naprijed

 = lijevu privući do desne i diskretni naklon s laganim počučnjem

V. – VIII. = I. – IV.

E. DIO 2/4

Držanje je križno, desna ispred lijeve.

I. TAKT

 = desnom korak naprijed

 = lijevom korak naprijed

II. TAKT

 = desnom naglašeni korak naprijed s udarcem o pod uz istovremeni okret za 180°

 = izdržaj, težina ostaje na desnoj nozi

III. = I. počev lijevom nogom

IV. = II. s tim da se na zadnju četvrtinu partneri okreću licem jedan prema drugom i drže se samo desnim rukama visoko uzdignutim

F. DIO = C. DIO

G. DIO = E. DIO

H. DIO = C. DIO

Opis koraka muškarca

A., B. i C. DIO Muškarac pleše kao i žena samo počinje uvijek drugom nogom.

D. DIO Dok žena ide koracima oko muškarca, muškarac se okreće oko svoje osi koracima u mjestu za 360° s tim da na zadnju četvrtinku žena ima lagani počučanj i naklon. Muškarac samo pokretom glave prihvaća ženin naklon.

E. DIO isto kao E. varijanta plesa žena počev lijevom nogom

F. DIO isti koraci (titraji) kao što plešu žene samo što se žena okreće oko svoje osi, dok muškarac taj korak izvodi bez okretanja, na mjestu

G. DIO = E. DIO

H. DIO = C. DIO

ČETIRI PASA³⁷

[note – cetiri pasa korcula.jpg]

³⁷ Zapisao Marin Šegedin, a preneseno iz osobne rukopisne zbirke Branka Šegovića.

7.2.2. KONTRADANCA (DUBROVNIK)

Kontradanca spada u grupu salonskih plesova. Iz ovog su se plesa kasnije razvile quadrille (četvorke). Ne zna se sa sigurnošću je li se u Dubrovniku kontradanca plesala po starom talijanskom, engleskom ili po novom načinu.

[slika – kontradanca.jpg]

To je parovni ples. Parovi se drže desnim rukama u predručenju a slobodna je lijeva ruka slobodno opuštena niz tijelo.

Danas se ples izvodi uz glazbenu pratnju mandolinskog sastava.

Slika 37.

Žena je s desne strane muškarca. Parovi se drže desnim rukama u predručenju, licem okrenutim u istom smjeru – naprijed.

I. TAKT

 = mali korak desnom nogom naprijed

 = mali korak lijevom nogom naprijed

 = korak desnom naprijed

II. TAKT = I. počev lijevom nogom

III. TAKT

 = korak desnom naprijed

 = korak lijevom naprijed

IV. = I.

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom nogom mali korak nazad (natraške)

 = desnom nogom mali korak nazad

 = korak lijevom nogom nazad

II. TAKT = I. počev drugom nogom

III. TAKT

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

IV. = I.

C. DIO 2/4

Plesači se u prva dva takta drže desnim rukama ali se postavljaju bočno približivši se desnim bokovima (balanse).

U prva dva takta plesači obiđu pola kruga (180°).

I. TAKT

 = desnom nogom mali korak naprijed (u krug)

 = lijevom nogom mali korak naprijed (u krug)

 = korak desnom naprijed (u krug)

II. TAKT = I. počev lijevom nogom

III. TAKT

Partneri se puštaju i tada žena izvodi kruženje oko svoje osi s četiri koraka okret za 360°.

♩ = desnom korak naprijed (u krug)

♩ = lijevom korak naprijed (u krug)

IV. TAKT

♩ = desnom korak naprijed (u krug)

♩ = lijevom korak naprijed (u krug)

D. DIO 2/4

Partneri se ponovno primaju desnim rukama i počinje balanse pola kruga (180°) a nakon toga se puštaju i muškarac izvodi okret oko svoje osi za 360°.

U prva dva takta plesači obiđu pola kruga (180°).

I. TAKT = C. I. TAKT

II. TAKT = C. II. TAKT

III. TAKT = C. III. TAKT ali okret izvodi muškarac

IV. TAKT = C. IV. TAKT okret izvodi muškarac.

E. DIO 2/4

Držanje plesača jednako je kao u A dijelu plesa.

I. TAKT

♩ = desnom nogom korak naprijed

♩ = lijevom nogom korak naprijed

II. TAKT

♩ = mali korak desnom naprijed

♩ = mali korak lijevom naprijed

♩ = korak desnom naprijed

Parovi dviju nasuprotnih linija su se potpuno približili.

III. TAKT = I. natraške počev lijevom nogom

IV. = II. natraške počev lijevom nogom.

Razmjena partnerica (plesaćica) kao kod trogirske kvadrilje.

I. TAKT = E. I. TAKT

II. TAKT = E. II. TAKT

III. TAKT

 = okret za 180° korakom lijeve nazad – promjena partnerica

 = desnom korak nazad

IV. TAKT

 = lijevom mali korak nazad

 = desnom mali korak nazad

 = korak lijevom nazad

G. DIO = E. DIO

H. DIO = F. DIO

KONTRADANCA³⁸

[note – kontradanca1.jpg]

[note – kontradanca2.jpg]

[note – kontradanca3.jpg]

³⁸ Šišević, I. 1966, a preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.3. TEMPET (MAKARSKA)

Tempet je starogradski ples iz Makarske. Parovni je ples. U prvom dijelu plesa parovi su u klasičnom zatvorenom držanju u C. dijelu plesa partneri se puštaju te izvode zasebno topot, pljesak, okret. Ples se pleše uz glazbenu pratnju harmonike “plonerice” uz puhački orkestar i mandoline.

[slika – tempet.jpg]

Slika 38.

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom mali korak naprijed

 = lijevom mali korak nazad

 = desnom korak

II., IV., VI. TAKT = I. počev lijevom nogom

III., V., VII. TAKT = I.

VIII. TAKT

 = korak desnom, privući lijevu do desne

 = pauza

B. DIO = A. DIO počev lijevom nogom

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak unazad

 = lijevom nogom korak unazad

II. TAKT

 = topot desnom

 = topot lijevom

 = topot desnom

III. TAKT

 = pauza

 = pauza

IV. TAKT

 = pljesak

 = pljesak

 = pljesak

V. TAKT

 = prijetnja desnim kažiprstom

 = prijetnja desnim kažiprstom

 = prijetnja desnim kažiprstom

VI. TAKT = V. prijetnja lijevom kažiprstom

D. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak desnom

 = korak lijevom

 = korak desnom

 = korak lijevom

S ta četiri koraka plesač odlazi do druge plesačice. Živo, pomalo komično, veselo plesanje.

Opis koraka žene

A., B. i C. DIO = A., B., C. dijelu opisa koraka muškarca, ali uvijek počinjati drugom, lijevom nogom.

D. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak lijevom

 = korak desnom

 = korak lijevom

 = korak desnom

Žena se s ta četiri koraka okrene oko svoje osi za 360°.

TEMPET³⁹

[note – tempet.jpg]

³⁹ Bersa, V. 1944: preneseno iz osobne zbirke B. Šegovića.

7.2.4. MONFRINA (SPLIT)

Parovni je ples, no parovi nisu uvijek “čvrsto” vezani, što znači da se u pojedinim varijantama plesa puštaju i plešu zasebno. U prvom dijelu plesa parovi se drže “šoto braco”⁴⁰. Muškarac je s lijeve strane, žena s desne. Žena desnom rukom drži suknju ili joj je u ruci cvijet. Lijevom rukom drži muškarca ispod ruke. Muškarac lijevu ruku drži iza leđa, a desnu savijenu palcem zataknutim o pojas i okrenutim nadolje. Glazbena pratnja za ples je harmonika “plonerica” sa zvončićem, rijetko tambure te mandoline.

[slika – monfrina split.jpg]

Slika 39.

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom korak naprijed

 = lijevom korak naprijed

II., III. TAKT = I.

IV. TAKT

 = desnom naprijed

 = lijevu privući do desne bez prijenosa težine

V. - VIII. = I. – IV. samo obrnut rad nogu, dakle počev lijevom.

⁴⁰ “Šoto braco” – način držanja parova, ispod ruke. Muškarac desnu ruku drži pogrčenu u laktu i palcem okrenutim prema dolje i zataknutim za pojas, a žena stavlja lijevu ruku na podlakticu muškarca.

B. DIO BAL NA KRIŽ

I. TAKT

 = težina na lijevoj, desnom nogom križno preko lijeve prstima dotaći tlo

 = težina ostaje na lijevoj, desnom nogom koso van desno prstima dotaći tlo

II. TAKT

 = privući desnu i titraj na obje

 = titraj na obje

III. i V. = I.

IV. i VI. = II.

Od I. do VI. takta muškarac i žena izvode iste pokrete.

VII. Žena vrši okret za 360° ispod podignute lijeve ruke.

 = korak desnom

 = korak lijevom

VIII. = VII.

C. DIO PLJESKALICA I PRITILICA

Muškarac izvodi trokorake na mjestu uz pljesak rukama u visini struka, dok žena trokoracima ide oko muškarca izvodeći na neparnom trokoraku pljesak a na svaki parni prijetnju.

Opis plesa žene

I. TAKT

♪ = mali korak desnom, pljesak rukama

♪ = mali korak lijevom, pljesak rukama

♪ = korak desnom, malo podići pogrčenu lijevu, pljesak rukama

II. TAKT

♪ = mali korak lijevom, prijetnja desnom rukom

♪ = mali korak desnom, prijetnja desnom rukom

♪ = korak lijevom, lagano podići desnu nogu, prijetnja desnom rukom

III., V., VII. = I.

IV., VI. = II.

VIII. TAKT

♪ = korak lijevom, spustiti ruke dolje

♪ = privući desnu nogu do lijeve, diskretni naklon prema plesaču

D. DIO VELO KOLO

Plesači se primaju u kolo. Držanje je za ruke pogrčene u predručenju.

I. TAKT

♪ = desnom korak u desno

♪ = lijevom korak u desno

II. TAKT

♩ = desnom korak u desno i okrenuti se prema centru

♩ = lijevu privući do desne i na nju prenijeti težinu tijela

III. = I. TAKT B dijela (bal na križ desnom nogom)

IV. TAKT = II. TAKT B dijela (bal na križ lijevom nogom)

MONFRINA⁴¹

[note – monfrina split.jpg]

⁴¹ Šegović, 1946: iz osobne rukopisne zbirke

7.2.5. MONFERINA (KAŠTELA)

Parovni je ples. Držanje je različito u pojedinim varijantama plesa. U prvom dijelu plesa plesači se drže desnim rukama pogrčenim u laktovima. Desnim bokom približe se jedni drugima. U drugom dijelu plesa plesači se puštaju i plešu odvojeno.

[slika – monferina kastela.jpg]

Nekada se uz ovaj ples plesalo uz “plonericu” sa zvončićem, rijetko uz tambure, te uz mandoline.

Slika 40.

I. TAKT

 = desnom nogom kratak korak naprijed

 = lijevom nogom kratki korak naprijed

 = desnom korak naprijed

II. TAKT = I. počev drugom nogom

III, V. = I.

IV., VI. = II.

Plesači trokoracima obiđu cijeli krug (360°).

Plesači se puštaju. Muškarac izvodi trokorake u mjestu kružeći oko svoje osi dok žena trokoracima obiđe krug oko muškarca.

I. TAKT

 = desnom mali korak naprijed

 = lijevom mali korak naprijed

 = korak desnom naprijed

II. TAKT = I. počev drugom nogom

III., V. = I.

IV., VI. = II.

C. DIO 2/4

Plesači su okrenuti licem jedno prema drugom.

I. TAKT

 = desnom korak naprijed koso desno

 = lijevom korak naprijed koso desno

II. TAKT

 = desnom korak naprijed koso desno

 = lijevom samo dotaknuti pod bez prijenosa težine tijela

III. TAKT

 = lijevom korak nazad koso lijevo

 = desnom korak nazad koso lijevo

IV. TAKT

 = lijevom korak nazad koso lijevo

 = desnom samo dotaknuti pod prstima bez prijenosa težine tijela

D. DIO 2/4

Plesači se primaju desnim rukama kao u početku plesa (varijanta A) i s tri trokoraka izvode “balanse”. Muškarac izvede okret za 360°, zadnji trokorak izvede na mjestu, dok žena nastavi okret do pozicije da bude licem okrenuta u istom smjeru kao i muškarac a s njegove desne strane i dalje držeći se desnim rukama.

I. – III. = I. – III. A. varijante

IV. TAKT

Žena došavši licem ispred muškarca učini s tri koraka okret za 180°

 = korak desnom

 = korak lijevom

 = desnom samo dotaknuti pod bez prijenosa težine

E. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak desnom naprijed

 = korak lijevom naprijed

II. TAKT

 = korak desnom naprijed

 = lijevu privući do desne i samo prstima dotaći pod bez prijenosa težine

III. TAKT

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

IV. TAKT

 = korak lijevom nazad

♩ = privući lijevu do desne bez prijenosa težine

V. = I.

VI. = II.

VII. = III.

VIII. TAKT

Muškarac se za 90° okrene udesno, a žena za 90° ulijevo i sada su plesači opet licem okrenuti jedan prema drugom.

Opis koraka žene

♩ = lijevom korak nazad i okret za 90° ulijevo

♩ = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine

Opis koraka muškarca

♩ = lijevom korak nazad i okret za 90° udesno

♩ = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine

Isti način plesanja – dijelova plesa A., B., C., D. i E. ponavlja se sve dotle dok se ne obiđu sve četiri strane svijeta.

MONFERINA⁴²

[note – monferina kastela.jpg]

⁴² Žic, 1955.: iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.6. RVASKO KOLO (KAŠTELA)

Pleše se u kolu⁴³ i to: zatvorenom kolu, kao što će biti opisano, ali se može plesati i u otvorenom kolu, redovima i malim krugovima. Držanje je za ruke dolje.

[slika – rvasko kolo.jpg]

Pleše se uz pratnju mandolina, ili uz pjevanje “Lipe li su mlade Kaštelanke”.

Slika 41.

I. TAKT

 = korak desnom udesno

 = korak lijevom udesno

II. TAKT

 = korak desnom udesno i okret za 180° ulijevo

 = privući lijevu do desne bez prijenosa težine

III. TAKT

 = korak lijevom ulijevo

 = korak desnom ulijevo

IV. TAKT

 = korak lijevom ulijevo i okret za 90° udesno

 = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine

⁴³ U Kaštelima ovo kolo još nazivaju “Lipe li su mlade Kaštelanke”.

B. DIO 2/4

Plesači se kreću prema centru kola.

I. TAKT

 = desnom korak naprijed, rukama krenuti lagano prema predručenju

 = lijevom korak naprijed, nastaviti kretanju rukama lagano prema predručenju

II. TAKT

 = korak desnom naprijed, doći rukama do predručenja

 = privući lijevu do desne bez prijenosa težine, izdržaj ruku u predručenju

III. TAKT

 = lijevom korak nazad, polako spuštati ruke nadolje

 = korak desnom nazad, nastaviti spuštati ruke nadolje

IV. TAKT

 = lijevom korak nazad, spustiti ruke do priručnja

 = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine, izdržaj rukama u priručnju

C. DIO 2/4

Plesači se kreću u desnu stranu.

I. TAKT

 = korak desnom naprijed

 = korak lijevom naprijed

II. TAKT

 = kratki korak desnom naprijed

 = kratki korak lijevom naprijed

 = korak desnom naprijed

III. i IV. TAKT = I. i II. TAKT počevši lijevom nogom

V. i VI. TAKT = I. i II.

VII. i VIII. TAKT = III. i IV. TAKT

RVASKO KOLO⁴⁴

[note – rvasko.jpg]

⁴⁴ Kazivali: Žic, Perišić, Ljubić – zapisao Šegović, 1955.

7.2.7. ŠOTIŠ (KAŠTELA)

Ples se pleše u parovima, kao što će i biti opisano ali se može plesati samostalno posebno žene, posebno muškarci u vrstama i krugovima.

Ako se pleše u parovima, držanje zatvoreno (kao kod valcera). Muškarac je licem okrenut u plesnom smjeru, a žena leđima. Dakle, ako plešu u paru, žena se kreće natraške.

Što se glazbe tiče, nekada se plesalo uz “plonericu” sa zvončićem, rijetko tambure, te uz mandoline.

[slika – sotis kastela.jpg]

Slika 42.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak desnom naprijed

 = korak lijevom do desne

II. TAKT

 = korak kratak desnom naprijed

 = kratak korak lijevom naprijed

 = korak desnom naprijed

III. TAKT = I. počev drugom nogom

IV. TAKT = II.

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak desnom udesno

 = privući lijevu do desne bez prijenosa težine

II. TAKT

 = korak lijevom ulijevo

 = privući desnu do lijeve bez prijenosa težine

III. TAKT

 = korak desnom i početak okreta udesno

 = korak lijevom, završiti okret za 180°

IV. TAKT

 = korak desnom u mjestu

 = korak lijevom u mjestu

 = korak desnom u mjestu

A. i B. dio se ponavljaju, ali se pri okretanju nazad polazi drugom nogom (muškarac lijevom naprijed, žena desnom nazad).

Korak žene u cijelom plesu je identičan koraku muškarca, ali uvijek počinje korak drugom nogom.

ŠOTIŠ⁴⁵

[note – sotis kastela.jpg]

⁴⁵ Žic, 1955.: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.8. ŠOTIĆ (TROGIR)

Pleše se u parovima. Držanje je zatvoreno klasično držanje (kao kod valcera), a ako plešu posebno muškarci, posebno žene, tada muškarac desnu ruku prislanja o struk a lijevu drži iza leđa, dok žena rukama pridržava suknju.

[slika – sotić trogir.jpg]

Nekada je glazbena pratnja ovog plesa bio puhački sastav, a kasnije mandoline.

Slika 43.

Opis koraka žene

Žena je okrenuta leđima, a muškarac licem u plesnom smjeru. Držanje je zatvoreno.

I. TAKT

- = desnom nogom korak nazad
- = lijevom nogom korak nazad
- = desnom nogom korak nazad
- = lijevu lagano podići (stopalo do visine desnog gležnja)

II. TAKT

- = lijevom nogom korak nazad
- = desnom nogom korak nazad
- = lijevom nogom korak nazad
- = desnu lagano podići (stopalo do visine lijevog gležnja)

III. TAKT

- = korak desnom udesno
- = lijevu privući do desne bez prijenosa težine
- = lijevom korak ulijevo

♩ = desnu privući do lijeve bez prijenosa težine

IV. TAKT

S četiri koraka okret za 180° zajedno s plesačem, tako da žena opet dolazi leđima okrenuta u plesnom smjeru, a muškarac licem.

♩ = korak desnom, početak okreta

♩ = korak lijevom, nastaviti okret

♩ = korak desnom, završiti okret od 180°

♩ = korak lijevom na mjestu

Opis koraka muškarca

Muškarac počinje ples lijevom nogom, dakle koraci su isti, ali uvijek pleše suprotnom nogom od plesa žene.

Opis koraka žene

B. DIO 4/4 ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ |

I. TAKT

♩ = desnom korak nazad

♩ = lijevom korak nazad

♩ = desnom korak nazad

♩ = lijevu lagano podići (stopalo do visine desnog gležnja)

II. TAKT

♩ = lijevom korak naprijed

♩ = desnom korak naprijed

♩ = lijevom korak naprijed

♩ = desnu lagano podići (stopalo do visine lijevog gležnja).

III. TAKT

- ♩ = korak desnom udesno
- ♩ = lijevu privući do desne bez prijenosa težine
- ♩ = lijevom korak ulijevo
- ♩ = desnu privući do lijeve bez prijenosa težine

IV. TAKT

S četiri koraka okret za 360° tako da plesači dolaze u početnu poziciju.

- ♩ = korak desnom (početak okreta od 360°)
- ♩ = korak lijevom (nastaviti započeti okret)
- ♩ = korak desom (nastaviti okret)
- ♩ = korak lijevom (završiti okret od 360°).

Opis koraka muškarca

Muškarac započinje B. dio lijevom nogom i uvijek pleše suprotnom nogom od plesa žene.

Opis koraka žene

C. DIO 4/4 ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ | ♩ ♩ ♩ ♩ |

I. TAKT

- ♩ = desnom korak udesno
- ♩ = lijevom korak udesno do desne
- ♩ = desnom korak udesno
- ♩ = lijevu lagano podići (stopalo do visine desnog gležnja)

II. TAKT

- ♩ = lijevom korak ulijevo

- ♩ = desnom korak ulijevo do lijeve
- ♩ = lijevom korak ulijevo
- ♩ = desnu lagano podići (stopalo do visine lijevog gležnja)

III. TAKT

- ♩ = korak desnom udesno
- ♩ = lijevu privući do desne bez prijenosa težine
- ♩ = korak lijevom ulijevo
- ♩ = desnu privući do lijeve bez prijenosa težine

IV. TAKT

S četiri koraka okret za 360° tako da plesači dolaze u početnu poziciju.

- ♩ = korak desnom (početak okreta za 360°)
- ♩ = korak lijevom (nastaviti započeti okret)
- ♩ = korak desnom (nastaviti okret)
- ♩ = korak lijevom (završiti okret 360°).

Muškarac započinje C. dio plesa lijevom nogom i sve pleše suprotnom nogom od koraka plesa žene.

ŠOTIĆ⁴⁶

[note – sotić trogir.jpg]

⁴⁶ Tonka Buble, 1972: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.9. ČETIRI PASA (BRAČ)

Pleše se u zatvorenom kolu ili u parovima po kružnici. Držanje je u predručenju pogrčeno kada se pleše u zatvorenom kolu. Pri parovnom plesanju plesači se drže u klasičnom zatvorenom držanju.

[slika – cetiri pasa bras.jpg]

Glazbena pratnja ovog plesa je “vijalo” (izraz za liru u nekim predjelima Brača), harmonika “triestina”, a kasnije mandoline. Ovaj se ples izvodi i uz pjevanje.

Slika 44.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = desnom korak udesno

 = lijevom korak udesno do desne

Za vrijeme ova dva koraka udesno plesači izvode kruženje rukama iz lakta i to tako da muškarac kruži desnom rukom a žena lijevom.

 = desnom korak udesno

 = lijevom korak udesno do desne

Za vrijeme ova dva koraka plesači ponovno učine krug rukama isto kao i u prethodnom taktu.

II. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevom nogom korak udesno do desne

Za vrijeme ova dva koraka plesači ponovno učine krug rukama.

 = desnom nogom korak udesno, lijevu nogu privući do desne bez prijenosa težine

Plesači ponovno rukama izvode kruženje.

I. TAKT

= lijevom nogom korak ulijevo

= desnom nogom korak ulijevo do lijeve

Za ova dva koraka plesači izvode krušenje rukama iz lakta i to tako da muškarac kruži lijevom rukom a žena desnom.

= lijevom nogom korak ulijevo

= desnom nogom korak ulijevo do lijeve

Za vrijeme ova dva koraka plesači ponovno učine krug rukama.

II. TAKT

= lijevom nogom korak ulijevo

= desnom nogom korak ulijevo do lijeve

Za vrijeme ova dva koraka plesači ponovno izvedu jedan krug rukama.

= lijevom nogom korak ulijevo, desnu nogu privući do lijeve bez prijenosa težine

Plesači ponovo izvedu jedan krug rukama.

I. TAKT = II. TAKT A-dijela

II. TAKT = II. TAKT B-dijela

I. TAKT

♩ = desnom nogom zakoračiti naprijed i zamah rukama naprijed

♩ = lijevom nogom zakoračiti nazad i zamah rukama nazad

II. TAKT

♩ = desnom nogom kratki korak u mjestu

♩ = lijevom nogom kratki korak u mjestu

♩ = desnom nogom korak u mjestu

Dio D. pleše se u dvije varijante. Prva je kao što je gore opisano u zatvorenom kolu, a druga se pleše u parovima. Kada se želi razbiti veliki krug (zatvoreno kolo), plesač plesačicu povede desnom rukom prema centru do ispred sebe i hvataju se u zatvoreno “klasično” držanje.

Opis koraka žene druge varijante D-dijela

I. TAKT

♩ = korak desnom naprijed, lagano podići lijevu, početak okreta od 180° ulijevo

♩ = korak lijevom, lagano podići desnu, nastavak okreta za 180°

II. TAKT

♩ = korak desnom, lagano podići lijevu, završiti započeti okret

Plesačica je sada licem okrenuta prema muškarcu.

♩ = korak lijevom u mjestu i uhvatiti se s plesačem u “klasično” zatvoreno držanje

E. DIO = A. DIO samo što se sada pleše u parovima koji su raspoređeni po kružnici. Žena je leđima okrenuta prema centru kruga, a muškarac licem. Muškarac počinje lijevom ulijevo.

F. DIO = B. DIO u istoj parovnoj poziciji, muškarac počinje desnom udesno

G. DIO = C. DIO

H. DIO 2/4

Opis koraka žene

I. TAKT

 = desnom nogom naprijed koso udesno

 = lijevom nogom korak nazad koso lijevo

II. TAKT

 = desnom nogom korak naprijed

 = lijevom nogom korak u mjestu do desne

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = lijevom nogom korak naprijed koso lijevo

 = desnom nogom korak naprijed koso desno

II. TAKT

 = lijevom nogom korak nazad

 = desnom nogom korak na mjestu do lijeve

Muškarac i žena u zatvorenom držanju s ova četiri koraka izvedu okret za 360°.

ČETIRI PASA⁴⁷

[note – cetiri pasa brac.jpg]

⁴⁷ Kazivači: Ivo i Fanita Peruzović, Tomo Gujiš i učiteljica Ružica Juras, 1952-1955: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.10. CICILJONA (BRAČ)

Parovni je ples. U prvom dijelu plesa plesači se drže za ruke dolje i to muškarac svojom desnom rukom drži lijevu ruku žene. U drugom dijelu plesa plesači se drže u zatvorenom “klasičnom” držanju. Prvi dio plesa pleše se ukočeno kao “drvena lutka”.

[slika – ciciljona brac.jpg]

Glazbena pratnja: “vijalo”, harmonika “triestina” i mandoline.

Slika 45.

Opis koraka žene

I. TAKT

- = desnom nogom korak naprijed i malo lijevo,
zasuk trupa ulijevo i zamah lijevom rukom unazad
- = na lijevu nogu koja ostaje iza prebaciti težinu tijela
- = na desnu nogu unaprijed prebaciti težinu tijela
Za cijelo vrijeme izvođenja trokoraka tijelo je u zasuku lijevo, a lijeva ruka nazad.

II. TAKT

- = lijevom nogom korak naprijed i malo udesno
Zasuk trupa udesno i zamah lijevom rukom naprijed
- = na desnu nogu koja ostaje iza prebaciti težinu
- = na lijevu nogu koja je naprijed prebaciti težinu
Za cijelo vrijeme izvođenja trokoraka tijelo je u zasuku desno,
a lijeva ruka naprijed.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

- ♪ = lijevom nogom korak naprijed i malo desno
Zasuk trupa udesno i zamah desnom rukom unazad.
- ♪ = na desnu nogu koja ostaje iza prebaciti težinu tijela
- ♪ = na lijevu nogu naprijed prebaciti težinu tijela
Za cijelo vrijeme izvođenja trokoraka tijelo je u zasuku desno, a desna ruka nazad.

II. TAKT

- ♪ = desnom nogom korak naprijed i malo ulijevo
- ♪ = na lijevu nogu koja ostaje iza prebaciti težinu tijela
- ♪ = na desnu nogu naprijed prebaciti težinu tijela

I kod opisa koraka žene i kod opisa koraka muškarca

III., V. i VII. TAKT = I. TAKT

IV., VI. i VIII. TAKT = II. TAKT

B. DIO 2/4

Zatvoreno "klasično" držanje parova.

Opis koraka žene

I. TAKT

- ♪ = desnom kratki korak naprijed
- ♪ = lijevom kratki korak naprijed
- ♪ = desnom korak naprijed

II. TAKT

 = lijevom kratki korak naprijed

 = desnom kratki korak naprijed

 = lijevom korak naprijed

III. TAKT = I.

IV. TAKT = II. TAKT, ali se žena trokorakom okrene za 180° oko muškarca ne puštajući se iz zatvorenog držanja.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = lijevom kratki korak naprijed

 = desnom kratki korak naprijed

 = lijevom korak naprijed

II. TAKT

 = desnom kratki korak naprijed

 = lijevom kratki korak naprijed

 = desnom korak naprijed

III. TAKT = I. TAKT

IV. TAKT = II. TAKT, ali se muškarac trokorakom okrene za 180° na mjestu ne puštajući se iz zatvorenog držanja.

CICILJONA⁴⁸

[note – ciciljona brac.jpg]

⁴⁸ Kazivači: Ivo i Fanita Perković, učiteljica Ružica Juras, Tomo Gujiš, 1952-1955: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.11. POSKOČICA (DUBROVAČKO PRIMORJE)

To je jedan od najpoznatijih plesova dubrovačkog primorja. Parovni je ples. Različito je držanje u pojedinim varijantama plesa. Redosljed varijanti nije određen već ga određuje kolovođa uzvikujući naredbe.

[slika – poskocica lindjo.jpg]

Pleše se uz pratnju “lijerice”.

Slika 46.

I. TAKT

 = desnom nogom korak u mjestu s laganim počučnjem

 = podići se na prste lijeve noge

 = desnom nogom korak u mjestu s laganim počučnjem

 = podići se na prste lijeve noge

Ovaj dio sastoji se od neodređenog broja taktova i svi su jednaki prvom taktu.

Žena drži ruke pogrčene u visini očiju. Zapešća šake okrenuta su prema van.

Muškarac uzruči pogrčeno, zapešća prema unutra.

Gore opisanim koracima plesači se okreću oko svoje osi u jednu i drugu stranu.

Plesač hvata plesačicu tako da svojom desnom rukom drži desnu ruku plesačice, a lijevom lijevu. Laktovi su visoko. Dlanovi žene okrenuti su unutra, a dlanovi muškarca prema van.

I. TAKT

 = kratki korak desnom

 = kratki korak lijevom

 = korak desnom

 = korak lijevom

Ovo je osnovni korak kojim se izvode razne kombinacije. Jedna od kombinacija je da muškarac držeći ženu za ruke, podiže ruke iznad glave i vodi ženu oko sebe, a kada je dovede do ispred sebe, okreće je pola kruga ili cijeli krug.

C. DIO $3/4$

Plesač lijevom rukom zagrlji plesačicu oko vrata, a ona stavi desnu ruku na njegovo lijevo rame. Njena lijeva ruka je o vlastitom boku. Plesač ispruženom desnom rukom maše u smjeru kretanja kola.

I. TAKT

 = desnom nogom otkorak udesno i odraz

 = doskočiti na lijevu na isto mjesto gdje je bio odraz desnom

Na ovu jednu dobu u taktu izvede se zapravo jedan galop-poskok. Druga i treća doba ovog takta, dakle na sljedeće četiri osminke, izvedu se još dva galop-poskoka.

Završetak galopa izvodi se na dvije osminke i dvije četvrtinke s tim da je prva osminka naglašena uz počučanj.

7.2.12. ČIČAK (ŽUPA DUBROVAČKA)

Parovni je ples. Držanje je zatvoreno “klasično” kao kod građanskih plesova. U prvom dijelu plesa, dok se u pojedinim varijantama plesači puštaju, plesači plešu dio plesa odvojeni, a zatim se opet primaju u zatvoreno držanje.

[slika – cicak.jpg]

Ples se pleše uz glazbenu pratnju “lijerica” i uz pjevanje.

Slika 47.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak lijevom polulijevo nazad

 = korak desnom do lijeve

 = korak lijevom polulijevo nazad

II. TAKT

 = korak desnom poludesno naprijed

 = korak lijevom do desne

 = korak desnom poludesno naprijed

S ova dva trokoraka plesni par učini okret za 360°.

III. i V. TAKT = I. TAKT

IV. i VI. TAKT = II. TAKT

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak desnom poludesno naprijed

 = korak lijevom do desne

 = desnom poludesno naprijed

II. TAKT

 = korak lijevom polulijevo nazad

 = korak desnom do lijeve

 = korak lijevom polulijevo nazad

S ova dva trokoraka plesni par učini okret za 360°.

III. i V. TAKT = I. TAKT

IV. i VI. TAKT = II. TAKT

B. DIO 2/4

Partneri se razdvajaju krećući natraške i formirajući dvije nasuprotne vrste. Plesač i plesačica pri tome ruke drže o boku.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

 = korak lijevom nazad

II. TAKT

 = korak desnom nazad

 = korak lijevom nazad

 = privući desnu do lijeve i na nju prenijeti težinu

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak desnom nazad

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

II. TAKT

 = korak lijevom nazad

 = korak desnom nazad

 = privući lijevu do desne i na nju prenijeti težinu

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = udarac lijevom nogom o pod

 = udarac desnom nogom o pod

 = udarac lijevom nogom o pod

 = udarac desnom nogom o pod

II. TAKT

 = udarac lijevom nogom o pod

 = udarac desnom nogom o pod

 = udarac lijevom nogom o pod

D. DIO 2/4

I. TAKT

 = pljesak rukama

♩ = pljesak rukama

II. TAKT

♩ = kratki pljesak rukama

♩ = kratki pljesak rukama

♩ = pljesak rukama

E. DIO 2/4

I. TAKT

♩ = prijetnja kažiprstom desne ruke

♩ = prijetnja kažiprstom desne ruke

♩ = prijetnja kažiprstom desne ruke

II. TAKT

♩ = prijetnja kažiprstom lijeve ruke

♩ = prijetnja kažiprstom lijeve ruke

♩ = prijetnja kažiprstom lijeve ruke

F. DIO 2/4

Opis koraka muškarca

Plesač učini lagani pretklon i predruči gore desnom rukom te njome kruži u visini glave žene.

I. TAKT

♩ = plesač učini desnim kažiprstom jedno kruženje

♩ = plesač učini kažiprstom desne ruke jedno kruženje

II. TAKT

 = plesač desnim kažiprstom učini jedno brzo kruženje

 = desnim kažiprstom učiniti jedno brzo kruženje

 = desnim kažiprstom učiniti jedno kruženje

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak lijevom u mjestu i započeti okretanje
suprotno od hoda kazaljke na satu (za 90°)

 = korak desnom u mjestu i nastaviti okretanje (90°)

II. TAKT

 = korak lijevom u mjestu i nastaviti okretanje (45°)

 = korak desnom u mjestu i nastaviti okretanje (45°)

 = korak lijevom u mjestu i nastaviti okretanje (90°)

Dakle s ova takta plesačica se okrenula za 360° ali se istovremeno i približila muškarcu za nastavak početka plesa.

ČIČAK⁴⁹

[note – cicak.jpg]

⁴⁹ Ećimović – Žganjer, 1979: 31

7.2.13. PAŠAVIJEN (HVAR)

Parovni je ples. U prvom dijelu plesa plesač svojom desnom rukom drži lijevu ruku žene u predručenju pogrčeno, dok u drugom dijelu plesa plesači prelaze u zatvoreno “klasično” držanje.

[slika – pasavijen hvar.jpg]

Glazbena pratnja ovog plesa nekada je bila “lira”, a u novije vrijeme mandoline.

Slika 48.

A. DIO 3/4

Opis koraka žene

I. TAKT

 = mali otkorak s počučnjem desnom udesno i brzi prijenos težine na desnu nogu, lijevu lagano podići i privući do desne dodirujući tlo prstima

 = mali otkorak lijevom ulijevo s prijenosom težine na lijevu, desnu lagano podići, privući do lijeve, dodirujući tlo prstima

 = pauza - izdržaj

II. TAKT = I.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = mali otkorak s počučnjem lijevom ulijevo i brzi prijenos težine na lijevu nogu

 = mali otkorak desnom udesno s prijenosom težine na desnu, lijevu lagano podići i privući do desne dodirujući tlo prstima

 = pauza – izdržaj

II. TAKT = I.

B. DIO 2/4

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak desnom ulijevo ispred muškarca i okret za 90°

 = korak lijevom ulijevo i okret za 90°

II. TAKT

 = korak desnom ulijevo i okret za 90°

 = korak lijevom ulijevo i okret za 90°

S ova četiri koraka žena prelazi od desne strane muškarca na njegovu lijevu stranu uz istovremeni okret za 360°.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak lijevom u mjestu

 = korak desnom u mjestu

II. TAKT

 = korak lijevom u mjestu

 = topot desnom bez prijenosa težine

C. DIO = A. u drugu stranu

D. DIO = B. drugom nogom u drugu stranu

E. DIO = B.

F. DIO = D.

G. DIO 2/4

Plesači se primaju u zatvoreno klasično držanje i okreću prenoseći težinu tijela s jedne noge na drugu ("lišo"). Žena počinje desnom a muškarac lijevom nogom.

PAŠAVIJEN⁵⁰

[note – pasavijen.jpg]

⁵⁰ Domančić, Tomislav, 1956.: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.2.14. CICILIJONA (HVAR)

Parovni je ples. Parovi plešu u zatvorenom, “klasičnom” držanju. Parovi su raspoređeni po kružnici s tim da je žena leđima okrenuta prema središtu kruga, a muškarac licem.

[slika – cicilijona hvar.jpg]

Glazbena pratnja plesa nekada je bila “lira” koju je svirao “šonadur” (svirač). U novije vrijeme pleše se uz mandoline.

Slika 49.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = poskok na desnoj nozi, prednožiti koso van lijevom i dotik tla petom

 = poskok na desnoj, prinožiti lijevom i dotik tla prstima lijeve uz desnu

II. TAKT

 = kratki korak lijevom u mjestu

 = kratki korak desnom u mjestu

 = korak lijevom u mjestu

III. TAKT = I. počev drugom nogom

IV. TAKT = II. počev drugom nogom

V. TAKT = I.

VI. = II.

Žena izvodi istu strukturu koraka, ali počev drugom nogom.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = desnom korak udesno i odraz

 = doskok na lijevu.

Na ove dvije osmine izvodi se zapravo “galop” poskok.

 = desnom korak udesno i odraz

 = doskok na lijevu (galop poskok)

II. TAKT

 = desnom korak udesno i odraz

 = sunožni doskok

Žena izvodi istu strukturu koraka, ali počev drugom nogom.

CICILIJONA⁵¹

[note – cicilijona hvar.jpg]

⁵¹ Ećimović – Žganjer, 1979: 30

7.2.15. FURLONA (HVAR)

Parovni je ples, ali parovi nisu čvrsto vezani. Plesači su raspoređeni po vanjskom rubu kruga licem jedno prema drugome. Žena je leđima okrenuta u plesni smjer, a muškarac licem. Žena drži ruke o bok, muškarac drži ruke u odručenju koso dolje.

Pleše se uz pratnju “lire”, a u novije vrijeme ples prate mandoline.

[slika – furlona hvar.jpg]

Slika 50.

A. DIO 2/4

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak lijevom nogom naprijed

 = korak desnom nogom naprijed

 = korak lijevom nogom naprijed

II. TAKT = I. počev desnom nogom

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak lijevom nogom nazad

 = korak desnom nogom nazad

 = korak lijevom nogom nazad

II. TAKT = I. takt počev desnom nogom

A. dio plesa sastoji se od neodređenog broja dvočetvrtinskih taktova.

B. DIO 2/4

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = korak lijevom nogom naprijed

 = korak desnom nogom naprijed

 = korak lijevom nogom naprijed

II. TAKT = I. počev desnom nogom

Opis koraka žene

I. TAKT

 = korak lijevom nogom naprijed i započinjanje okreta oko svoje osi obrnutom od hoda kazaljke na satu

 = korak desnom nogom u mjestu i nastavak okreta

 = korak lijevom nogom uz okretanje

II. TAKT = I. takt počev desnom nogom

B. dio traje kraće nego A. Postoje varijante da žena pleše trokoracima natraške (A. dio), okrećući se trokoracima oko osi (B. dio) ili umjesto B. dijela pleše licem okrenutim u istom pravcu kao i muškarac.

FURLONA⁵²

[note – furlona.jpg]

⁵² Damjanić, D. 1955.: preneseno iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.3. OPIS PLESOVA ALPSKE PLESNE ZONE

7.3.1. FALILA SE JAGICA (MEĐIMURJE)

Parovni je ples. U prvom dijelu plesa parovi se drže ispod desnih ruku, dok se u drugom dijelu plesa puštaju i plešu zasebno. Plesačice u desnoj ruci imaju maramicu. Parovi su slobodno raspoređeni po plesnom prostoru. Pleše se uz pratnju tamburaškog orkestra.

[slika – falila se jagica.jpg]

Slika 52.

A. dio sastoji se od 6 trokoraka. Parovi se okreću u smjeru hoda kazaljke na satu.

I. TAKT

 = desnom korak naprijed i lagani počučanj

 = prednjim dijelom stopala lijeve noge uz desnu

 = desnom korak naprijed uz lagani počučanj i odmah podizanje na prste
(simuliranje poskoka)

II. = I. samo počev drugom nogom

III. i V. = I.

IV. = II.

VI. TAKT

 = lijevom korak naprijed uz malen počučanj

 = prednjim dijelom stopala desne korak uz lijevu

 = lijevom korak naprijed uz lagani počučanj i istovremeno individualno okretanje
za 90° u smjeru hoda kazaljke na satu

Parovi se puštaju. Svoju lijevu ruku stavljaju o pas, desnom plesačica podiže maramicu u zrak, a muškarac pak desnu podiže do glave iza šesira.

I. TAKT

 = korak desnom u desnu stranu uz udarac

 = lijevom udarac uz desnu bez prijenosa težine tijela

II. TAKT

 = korak lijevom u lijevo uz udarac

 = desnom udarac uz lijevu bez prijenosa težine tijela

I. TAKT

 = desnom nogom korak i udarac o pod i lagani počučanj

 = prenos težine tijela na prednji dio stopala lijeve noge (u mjestu)

 = desnom nogom korak s udarcem o pod i laganim počučnjem

 = prijenos težine tijela na prednji dio stopala lijeve noge

II., III. i IV. TAKT = I. TAKT

V. TAKT

 = udarac desnom o pod uz počučanj i prijenos težine tijela i okret za 90° u smjeru obrnutom od hoda kazaljke na satu

 = udarac lijevom o pod u mjestu.

FALILA SE JAGICA⁵³

[note – falila se jagica.jpg]

⁵³ Zapis iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.3.2. KLINČEC STOJI POD OBLOKOM (MEĐIMURJE)

Parovni ples. Pleše se po kružnici. Plesač desnom rukom drži desnu ruku plesačice iznad njenog desnog ramena (s leđa). Lijevom se rukom plesači drže sprijeda (u predručenju dolje pogrčeno).

[slika – klincec stoji pod oblokom.jpg]

Ples se pleše uz pratnju tamburaškog orkestra i pjesmu.

Slika 53.

I. TAKT

 = korak lijevom naprijed

 = korak desnom naprijed

II. TAKT

 = korak lijevom naprijed

 = desna se noga primakne lijevoj, ali se na nju ne prenosi težina tijela

III. TAKT

 = desnom nogom korak poludesno nazad

 = lijeva noga se primakne desnoj, ali se na nju ne prenosi težina

IV. = I.

V. = II.

VI. = III. samo što muškarac prenese težinu na lijevu nogu

Opis koraka plesača

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom poludesno nazad i obrat glave ulijevo

 = lijevom korak do desne

II. TAKT

 = korak udesno s udarcem

 = noge imaju pauzu, pogled pravo, naprijed.

III. TAKT

 = korak lijevom ulijevo, glavu okrenuti udesno

 = korak desnom u mjestu

IV. TAKT

 = korak lijevom polulijevo naprijed uz mali čučanj i udarac nogom o pod

 = noge imaju pauzu, pogled pravo naprijed

V. TAKT

 = lijevom nogom korak u mjestu

 = korak desnom nogom u mjestu

VI. TAKT

 = korak lijevom u mjestu uz mali popučanj

 = pauza

VII. – XII. = I. – VI.

Opis koraka plesačice

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = korak lijevom nogom u lijevu stranu i okrene glavu udesno

 = desnom korak do lijeve

II. TAKT

 = korak lijevom ulijevo s udarcem

 = noge imaju pauzu, pogled pravo, naprijed

III. TAKT

 = korak desnom udesno i okret glave ulijevo

 = korak lijevom u mjestu

IV. TAKT

 = korak desnom udesno uz mali počučanj i udarac

 = noge imaju pauzu, pogled pravo naprijed

V. TAKT

Plesačica počinje okret za 360° suprotno od hoda kazaljke na satu.

 = korak lijevom, početak okreta

 = korak desnom, nastavak okreta

VI. TAKT

 = udarac lijevom o pod bez prijenosa težine tijela

 = pauza

KLINČEC STOJI POD OBLOKOM⁵⁴

[note – klincec stoji pod oblokom.jpg]

S črnim okom namiguje,
s črnim okom namiguje!
Gori stani se,
mila rožice,
otpri vrata.

Kaj su tebi otec, mati,
kaj su tebi otec, mati.
Evo sem ti ja,
mila dragana,
ljubav prava.

Rado bi ti otpirala,
rado bi ti otpirala.
Samo da se nej
oca, matere,
ja bojala.

⁵⁴ Ećimović – Žganjer, 1979: 11

7.3.3. GRIZLICA (PODRAVINA)

Ples se najčešće pleše u parovima, ali i u zatvorenim i otvorenim kolima te u linijama. Plesač i plesačica započinju ples licem okrenuti jedno drugom.

U prva tri dijela plesa (A. B. i C.) partneri plešu odvojeni, dok se u D. dijelu plesa drže desnim rukama oko pasa a lijevom za nadlaktice desnih ruku. Pleše se uz pratnju tamburaškog orkestra.

[slika – grizlica.jpg]

Slika 54.

I. TAKT

Plesači stoje na mjestu u laganom raskoraku i gledaju se u oči. Ruke su u visini grudiju, šake stisnute ili napola otvorene. Plesači vrte podlakticama kao da namataju.

 = "namatanje" rukama

 = "namatanje" rukama

 = "namatanje" rukama

 = "namatanje" rukama

 = lagani pretklon, raširiti ruke

 = pauza

II. TAKT = I.

B. DIO 4/4

Plesači se uspravljaju

I. TAKT

 = prijetnja kažiprstom desne ruke

 = prijetnja kažiprstom desne ruke

 = prijetnja kažiprstom desne ruke i ruku spustiti dolje, ali istovremeno počinje dizanje lijeve ruke

II. TAKT = I. ali prijetnja drugom rukom

C. DIO 4/4

I. TAKT

 = pljesak u predručenju

 = lagani počučanj i udarac rukama po natkoljenicama

 = pljesak u predručenju

 = pljesak u predručenju

 = pljesak i zakoračiti lijevom jedan prema drugom

D. DIO 4/4

Partneri se drže desnim rukama oko pasa a lijevima za nadlaktice desnih ruku.

Okretanje je u pravcu kazaljke na satu. Plesači se dodiruju desnim ramenima.

I. TAKT

- ♩ = korak i mali počučanj desnom ispred lijeve
- ♩ = lijevu priključiti desnoj i prenijeti težinu na prste lijeve noge
- ♩ = prvoj dobi u taktu
- ♩ = drugoj dobi u taktu

II. TAKT

- ♩ = prvoj dobi prvog takta
- ♩ = drugoj dobi prvog takta
- ♩ = desnom korak natrag – partneri se puštaju
- ♩ = lijeva se noga primakne desnoj, ali u lagani raskorak

GRIZLICA⁵⁵

[note – grizlica.jpg]

⁵⁵ Zapis iz osobne rukopisne zbirke B. Šegovića.

7.3.4. ŠROTEŠ (HRVATSKO ZAGORJE)

Pleše se u parovima. Plesači su raspoređeni po krugu licem okrenutim u plesnom smjeru. Žena je s desne strane muškarca. Držanje je za ruke dolje u prvom dijelu plesa i to tako da žena lijevom rukom drži muškarca za njegovu desnu ruku, dok slobodnu ruku drži o boku. Muškarac slobodnu lijevu ruku drži iza leđa stisnute šake. U drugom dijelu plesa plesači se primaju u zatvoreno klasično držanje.

[slika – srotes.jpg]

Slika 55.

Opis koraka plesačice:

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak naprijed (oštro), zabaciti potkoljenicu lijeve noge unazad

 = desnu nogu klizeći po podu povući malo unazad izbaciti potkoljenicu lijeve noge malo naprijed

 = lijevom nogom korak naprijed (oštro), zabaciti potkoljenicu desne noge unazad

 = lijevu nogu klizeći povući malo unazad, izbaciti potkoljenicu lijeve noge malo naprijed

II. TAKT = I. TAKT

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = lijevu nogu privući do desne

 = desnom nogom korak udesno

II. TAKT

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = desnu nogu privući do lijeve

 = lijevom nogom korak ulijevo

Plesači svaki navedeni dio plesa počinju plesati suprotnom nogom od plesanja žene.

Slijedi ponavljanje A. i B. dijela s tim da se u drugom taktu B. dijela plesači okreću licem jedno prema drugom i hvataju u klasično zatvoreno držanje.

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = kratki korak desnom

 = kratki korak lijevom

 = korak desnom

II. TAKT

 = kratki korak lijevom

 = kratki korak desnom

 = korak lijevom

To su trokoraci koji se plešu oštro.

III., V., VII. TAKT = I. TAKT

IV., VI., VIII. = II.

ŠROTEŠ⁵⁶

[note – srot.es.jpg]

⁵⁶ Ećimović – Žganjer 1979: 8

7.3.5. SEDAM PAŠI (ISTRA)

Parovni je ples, a parovi su raspoređeni po krugu. Muškarac je leđima okrenut centru kruga, a žena licem. Držanje je zatvoreno klasično. Ples prate gunci ili violine, sastav kojih se sastoji od trube, klarineta, violine i basa.

[slika – sedam pasi.jpg]

Slika 56.

Opisa koraka žene

I. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = privući lijevu nogu do desne

 = desnom nogom korak udesno

 = privući lijevu nogu do desne

II. TAKT

 = desnom nogom korak udesno

 = privući lijevu nogu do desne

 = desnom nogom korak udesno,

privući lijevu nogu do desne bez prijenosa težine tijela na tu nogu

III. TAKT

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = privući desnu nogu do lijeve

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = privući desnu do lijeve

IV. TAKT

 = lijevom nogom korak ulijevo

 = privući desnu nogu do lijeve

 = lijevom nogom korak ulijevo,
privući desnu nogu do lijeve bez prijenosa težine tijela na tu nogu

B. DIO 2/4

I. TAKT = II. TAKT A. DIJELA

II. TAKT = IV. TAKT A. DIJELA

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak u mjestu uz okret za 90°

 = lijevom nogom korak u mjestu uz okret za 90°

II. TAKT

 = desnom nogom korak u mjestu uz okret za 90°

 = lijevom nogom korak u mjestu uz okret za 90°

Ponoviti još jedanput B. i C. dio.

Nakon toga ponoviti A. i B. dio.

D. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak poludesno naprijed

 = lijevu nogu privući do desne i na nju prenijeti težinu tijela

 = desnom nogom korak poludesno naprijed

II. TAKT

 = lijevom nogom korak polulijevo nazad

 = desnu nogu privući do lijeve i na nju prenijeti težinu tijela

 = lijevom nogom korak polulijevo nazad

Na četiri dobe, odnosno šest koraka, plesači su se okrenuli za 360° u smjeru kazaljke na satu.

Ponoviti još jedanput B. i D. dio.

Slijedi ponavljanje A. i B. dijela.

E. DIO 2/4

I. TAKT

 = desnom nogom korak poludesno naprijed

 = lijevu nogu privući do desne i na nju prenijeti težinu tijela

 = desnom nogom korak poludesno naprijed

II. TAKT

 = lijevom nogom korak polulijevo nazad

 = desnu nogu privući do lijeve i na nju prenijeti težinu tijela

♪ = lijevom nogom korak polulijevo nazad

Na četiri dobe, odnosno šest koraka, plesači su se okrenuli za 360° u smjeru kazaljke na satu.

Ponoviti još jedanput B. i E. dio.

Muškarci svaki navedeni dio plesa počinju plesati suprotnom nogom od plesanja žene.

SEDAM PAŠI⁵⁷

[note – sedam pasi.jpg]

⁵⁷ Ećimović – Žganjer, 1979: 8

7.3.6. BALON (ISTRA)

Parovni ples. Žena je s desne strane muškarca i svoju lijevu ruku stavlja na desno rame muškarca, desnu prisanja o bok. Muškarac desnom rukom obuhvati ženu oko pojasa, lijevu stavlja o bok.

[slika – balon.jpg]

U B. i D. dijelu plesa plesači se drže za nadlaktice.

Pleše se uz pratnju sopila ili roženica.

Slika 57.

A. DIO 4/4

Prebiranje

I. TAKT

 = desnom kratki korak naprijed na prstima

 = lijevom kratki korak naprijed na prstima

 = desnom kratki korak naprijed na prstima

 = lijevom kratki korak naprijed na prstima

 = desnom korak naprijed, s udarcem o pod i uz istovremeno izbacivanje lijeve naprijed

 = lijevom korak u mjestu

Muškarac ovu varijantu pleše življe, a žena mirnije.

B. DIO 4/4

Valcat

Plesači su licem okrenuti jedan prema drugom. Muškarac desnu ruku stavlja na lijevu nadlakticu žene, lijevu na desnu nadlakticu. Žena također svoje ruke stavlja na nadlaktice muškarca.

I. TAKT

 = desnom nogom udariti o pod uz lagani počučanj

 = korak lijevom, podići se na prste i okrenuti se za 180° u smjeru kazaljke na satu

 = desnom nogom udariti o pod uz lagani počučanj

 = korak lijevom i odmah se podići na prste i okret za 180° u smjeru kazaljke na satu

3. doba = 1. doba u taktu

4. doba = 1. doba u taktu

C. DIO 4/4

Šetat ili hodit uokolo

I. TAKT

 = desnom nogom korak naprijed

 = lijevom nogom korak naprijed

 = desnom nogom korak naprijed

 = lijevom nogom korak naprijed

D. DIO 4/4

Vrtet ili obrnut

Muškarac svoju desnu ruku stavlja na ženinu lijevu nadlakticu, lijevu na njezinu desnu nadlakticu. Žena muškarca drži također za nadlaktice, ali su njene ruke s unutarnje strane.

Opis koraka muškarca

I. TAKT

 = desnom nogom korak naprijed i istovremeno okret za 180°

 = lijevom nogom korak unazad i istovremeno okret za 180°

 = desnom nogom korak naprijed i istovremeno okret za 180°

♩ = lijevom nogom korak unazad i istovremeno okret za 180°

II. TAKT = I. TAKT

Opis koraka žene

I. TAKT

♩ = lijevom nogom korak nazad i istovremeno okret za 180°

♩ = desnom nogom korak naprijed i istovremeno okret za 180°

♩ = lijevom nogom korak nazad i istovremeno okret za 180°

♩ = desnom nogom korak naprijed i istovremeno okret za 180°

II. TAKT = I. TAKT

BALON⁵⁸

[note – ba

Slika 58. Muškarac i djevojke u dinarskom tipu nošnji vrličkog kraja

⁵⁸ Ećimović – Žganjer, 1979: 7

7.4. OPIS PLESOVA DINARSKE PLESNE ZONE

7.4.1. VRLIČKO KOLO (VRLIKA)

Vrličko kolo⁵⁹ je otvoreno mješovito kolo, ali običaj je da se muškarci hvataju na početku i na kraju kola a žene su u sredini.

Držanje je za tkanice ili neke druge pojaseve.

[slika – vrlicko kolo.jpg]

Kolo započinje šetnjom i pjesmom. Nema glazbene pratnje, te spada u grupu “nijemih” plesova.

Slika 59.

D. DIO

36

I. TAKT

♩ = korak lijevom nogom ulijevo

♩ = korak desnom nogom ulijevo

II. TAKT

♩ = korak lijevom nogom polulijevo nazad

♩ = primaknuti desnu nogu do lijeve, ali na nju ne prenijeti težinu tijela

III. TAKT

♩ = korak desnom nogom poludesno unazad

♩ = primaknuti lijevu nogu do desne, ali na nju ne prenijeti težinu tijela

⁵⁹ Prema zapisu Branka i Petra Šegovića, 1946.

E. DIO

 = predtakt – predskok desnom nogom na mjestu

I. TAKT

 = naskok na lijevu nogu polulijevo naprijed

 = naskok na desnu nogu polulijevo naprijed

II. TAKT

 = korak lijevom polulijevo naprijed, prednožno pogrčiti desnu (početak poskoka)

 = doskok na lijevu (završetak poskoka)

III. TAKT

 = korak desnom polulijevo naprijed, prednožno pogrčiti lijevu (početak poskoka)

 = doskok na desnu (završetak poskoka).

F. DIO

I. TAKT = I. TAKT B. DIJELA

 = predtakt – predskok desnom nogom na mjestu

II. TAKT

 = kratki korak lijevom nogom naprijed

 = kratki korak desnom nogom naprijed

 = korak lijevom nogom naprijed

III. TAKT

 = kratki korak desnom nogom naprijed

 = kratki korak lijevom nogom naprijed

 = korak desnom nogom naprijed

G. DIO

2/4

I. TAKT = I. TAKT A. DIJELA

II. TAKT = II. TAKT A. DIJELA samo što je desna noga prednožno opružena

III. TAKT

 = raznožno unazad lijeva sprijeda, desna iza lijeve

 = raznožno unazad lijeva sprijeda, desna iza lijeve

7.4.2. RAŽANAČKO KOLO (RAŽANAC)

Pleše se u otvorenom kolu. Ples najčešće plešu samo žene. Držanje je križno sprijeda desnom rukom preko lijeve, isprepletenih prstiju i šakama u visini struka. Pleše se bez glazbene pratnje što znači da ples spada u skupinu “nijemih” plesova

[slika – razanacko kolo.jpg]

Slika 60.

A. DIO 2/4

I. TAKT

 = dulji korak lijevom ulijevo

 = dulji korak desnom nogom preko lijeve ulijevo

II. TAKT

 = kraći korak lijevom nogom unazad

 = kraći korak desnom nogom unazad

B. DIO 2/4

I. TAKT

 = licem okrenutim prema centru prijenos težine na lijevu nogu i izdržaj

II. TAKT

 = prijenos težine tijela na desnu nogu i izdržaj

C. DIO 2/4

I. TAKT

 = lijevom nogom “tvrđi” korak naprijed, početak podizanja ruku u predručenje i uzvik “opa”

 = desnom nogom korak naprijed, ruke u predručenju

 = lijevom nogom korak u mjestu

II. TAKT

 = desnom nogom korak unazad, rukama prema priručenju

 = lijevom nogom korak unazad, priručiti

 = desnom nogom korak u mjestu

C. dio plesa ponavlja se tri puta.

7.4.3. KOLO IZ POTKONJA (LIKA)

Zatvoreno mješovito kolo. Plešu ga muškarci i žene poredani u kolu naizmjenice. Držanje je za dolje ispružene ruke ili za tkanice.

[slika – kolo iz potkonja.jpg]

Kolo spada u grupu “nijemih” plesova bez glazbene pratnje. Samo se prvi dio kola izvodi uz pjevanje.

Slika 61.

I. TAKT

 = korak lijevom nogom polulijevo naprijed

 = korak desnom nogom polulijevo naprijed

II. TAKT

 = korak lijevom nogom polulijevo unazad i izdržaj

III. TAKT

 = korak desnom nogom poludesno unazad i izdržaj

I. TAKT

 = korak lijevom nogom polulijevo naprijed

 = korak desnom nogom naprijed

II. TAKT

♩ = korak lijevom nogom u mjestu, desna trenutno još uvijek dotiče pod

♩ = izbaciti desnu nogu ispred lijeve ne odižući je od poda

III. TAKT

♩ = korak desnom poludesno unazad

♩ = izbaciti lijevu nogu ispred desne ne odužući je od poda

“Tijelo govori što riječi ne mogu.

Plesanje je poput poezije.”

(Marta Oprašan, 1985.)